

ΝΕΑ ΕΣΤΙΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΟΜΟΣ ΠΡΩΤΟΣ
15 ΑΠΡΙΛΙΟΥ — 15 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ
1927

ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ & Σ^Α ΕΚΔΟΤΑΙ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ", —ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ, 44
ΑΘΗΝΑΙ

Ε.Υ.Δ. της Κ.τ.Π.
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2008

φές τῶν κυνηγετικῶν ὄπλων, θεωρία τῆς «τουφεκιάς στό φτερό», περίεργα ἀπό τὴν ζωὴ τῶν πουλιῶν, διάφορες πληροφορίες γιὰ τὶς πέρδικες τῶν ἑλληνικῶν βουνῶν, γιὰ τὴν μπεκάτσα, γιὰ τὰ ἀρπαχτικά πουλιά, γιὰ τὴν ἀλεποῦ, γιὰ διάφορα κυνηγετικά σκυλιά, ἓνα ἀπόσπασμα ἀπ' τὸ «Κυνηγόντας στὴν Ἀφρική» τοῦ Ροῦζβελτ, δύο δημοτικὰ τραγούδια γιὰ τὴν πέρδικα, μία μπαλάντα τοῦ κ. Αὐγέρη καὶ ἓνα κυνηγετικὸ διήγημα «Τὰ Ἀπομνημονεύματα ἐνὸς Λαγοῦ».

Θὰ ἦταν δύσκολο ἀσφαλῶς νὰ ἐκδοθεῖ στὴν Ἑλλάδα, μὲ περισσότερὴ ἐπιμέλεια, βιβλία σὰν τὸ «Ἡμερολόγιον τοῦ Κυνηγοῦ». Γι' αὐτό, εἶμαι βέβαιος ὅτι θὰ ἰκανοποιήσει καὶ τοὺς πιὸ δύσκολους.

Π.

Μιχ. Α. Ροδά : «*Πῶς βλέπω τὴν Ἑλλάδα. Πελοπόννησος*»—1925. Τόμος πρῶτος.

Σπάνια στὸν τόπο μας ἔγινε δημοσιογραφικὴ ἔρευνα τόσο πλατειά, τόσο λεπτομερής, τόσο εὐσυνείδητη, μεθοδικὴ καὶ ἀμερόληπτη, ὡσὰν αὐτὴν ποὺ ἔκανε πρὸ δύο ἐτῶν ὁ κ. Ροδάς σὲ ὅλη τὴν Ἑλλάδα, ἔρευνα μοναδική, τὴν ὁποίαν δημοσίευσε, ἐφόσον γινόταν, στὸ «Ἐλεύθερον Βῆμα» καὶ τῆς ὁποίας ἐξέδωκε τώρα, σὲ ὀγκώδη τόμο, ὅλο τὸ μέρος ποὺ ἀφορᾷ τὴν Πελοπόννησο. Εἶναι γνωστὸν πῶς γίνονται συνήθως οἱ τέτοιου εἴδους ἐργασίες. Τὶς φορτῶνται οἱ δημοσιογράφοι σὰν ἀγγαρείες, καὶ βαρυστιμμένοι πρὶν ἀκόμη ἀρχίσουν, προσπαθοῦν νὰ τὶς τελειώσουν μὴ ὥρα ἀρχίτερα. Ὁ κ. Ροδάς—καὶ γι' αὐτό εἶναι ἀξίος συγχαρητηρίων—τὴν ἀντελήφθη ἐντελῶς διαφορετικὰ τὴν δουλειά του· τὴν ἀντελήφθη ὡσὰν πραγματικὴ ἀποστολή. Τὸ βλέπει κανεὶς ὄχι μόνον ἀπ' τὴν εὐσυνείδησι μὲ τὴν ὁποίαν εἶναι καμωμένη ἡ ἔρευνά του, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ἓναν τόνο πραγματικοῦ ἐνδιαφέροντος γιὰ τὰ ζητήματα ποὺ ἐξετάζει, τὸν ὁποῖον αἰσθανόμαστε παντοῦ. Ὁ κ. Ροδάς ἐνοιωσε βαθειὰ κάτι ποὺ ἂν εἶχαν νοιώσει στὸν ἴδιο βαθμῶ καὶ ἄλλοι συναδέλφοί του, θὰ ἦταν διαφορετικὴ ἴσως ἡ τύχη τῆς Ἑλλάδας: ὅτι δηλαδή, σ' ἓναν τόπο ποὺ καὶ κράτος καὶ ἰδιώτες ἀδιαφοροῦν καὶ γιὰ τὰ ζωτικώτερα ἀκόμη ζητήματα, μόνον ἡ φωνὴ τοῦ δημοσιογράφου μένει, γιὰ νὰ τοὺς ξεσκεπάσει, γιὰ νὰ τοὺς κεντᾷ τὸ φιλότιμο, γιὰ νὰ τοὺς σπρώχνει στὸ καθήκον, ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρόν.

Ἄπειρα εἶναι τὰ ζητήματα μὲ τὰ ὁποῖα ἀσχολεῖται στὴν ἔρευνά του ὁ κ. Ροδάς· τοπικὰ καὶ γενικά, πολιτικά, ἐκπαιδευτικά, ἐμπορικά, βιομηχανικά, οικονομολογικά, φιλολογικά, ζητήματα συγκοινωνίας κτλ. κτλ. Καὶ μὲ ὅλα τὰ ζητήματα αὐτὰ δὲν ἀσχολεῖται, ὅπως θὰ ἦταν φυσικὸ ἴσως ἂν λάβωμε ὑπ' ὄψιν τὸ πλῆθος των, ἀπάνω ἀπάνω, ἐπιπόλαια, ἀλλὰ πάντα μ' εὐσυνείδησι καὶ μέθοδο, καὶ μὲ ἰδιαίτερη προσομοίσι καθε φορὰ. Ἐτσι τὰ ζητήματα ποὺ ἐξετάζει, καὶ τὰ πιὸ στεγνά, καὶ τὰ πιὸ ἄχαρα ἀκόμη, τὰ μελετᾷ λεπτομερῶς, παρουσιάζει ὅλες τὶς ὀψεις των, τὰ φωτίζει ἀπ' ὅλες των τὶς μεριές, σὲ τρόπο ποὺ καὶ ὁ πιὸ ἀνίδεος ἀναγνώστης μπορεῖ καὶ τὰ παρακολουθεῖ ὁπωσδήποτε.

Μ' εὐχαρίστηση βλέπει ἐπίσης κανεὶς ὅτι ὁ κ. Ροδάς εἶναι ἀπὸ τοὺς δημοσιογράφους μας ποὺ ἔχουν προσωπικὲς γνώμες γιὰ πολλὰ ζητήματα, καὶ ποὺ δὲν περιμένουν τὴν τελευταία στιγμὴ νὰ φωτισθοῦν ἀπ' τὸν ἓναν καὶ ἀπ' τὸν ἄλλον. Αὐτὸ φαίνεται καὶ ἀπ' τὴν ἐπιμονὴ μὲ τὴν ὁποίαν ἀσχολεῖται μὲ ὀρισμένα ζητήματα, ὡσὰν ἰδιαίτερος νὰ τὸν ἐνδιαφέρουν· μὲ τὴν ὀλέθρια, αἴφνης, γιὰ τὰ νεώτερα κράτη, καὶ γιὰ τὴν Ἑλλάδα ἰδιαίτερος, συγκεντρωτικὴ ἔλξη τῆς πρωτεύουσας ποὺ στὸν τόπο μας, τὰ τελευταῖα αὐτὰ χρόνια, ἔχει τόσο ἐπικίνδυνα ἐνταθεῖ, μὲ τὴν καθυστέρησή μας στὰ ἔργα τῆς συγκοινωνίας, στὸ ἀνοιγμα πιστευτικῶν ἰδρυμάτων ποὺ τόσο θ' ἀνακούφιζαν καὶ θὰ ἐνίσχυαν τοὺς γεωργικοὺς μας πληθυσμούς, καὶ μὲ μερικὰ ἄλλα ζητήματα, ἢ μᾶλλον μὲ μερικὲς ἄλλες «πληγές» τῆς κοινωνικῆς μας ζωῆς ποὺ ἐξακολουθοῦν νὰ εἶναι τόσο μεγάλο ἐμπόδιο στὴν πρόοδό μας.

Κατὰ τὰ ἄλλα, εἶναι μᾶλλον αἰσιόδοξος. Βρίσκει ὅτι παρ' ὅσα ἐτράβηξε ὁ τόπος μας, ἓναν αἰῶνα ὀλόκληρον σχεδόν, «χωρὶς πνευματικὴ δροσιά», «χωρὶς πραγματικὴ ἐλευθερία», ὡς τόσο «μὴ πνοὴ δημιουργίας ἀρχίζει νὰ δροσίξει τὸν κουρασμένο ἑλληνικὸ λαό». Καὶ ἡ σκέψη αὐτὴ δὲν εἶναι προσωπικὸ συμπέρασμα τοῦ κ. Ροδά, ἀπὸ τὴν ἔρευνά του, ὅποτε θὰ μπορούσε ἴσως ν' ἀμφισβητηθεῖ, σὰν κάθε τί προσωπικὸ, ἀλλὰ βγαίνει ἀπ' ὅλη τὴν ἐργασία του, ἀπ' ὅλη τὴν τόσο πλούσια καὶ ζωηρὴ εἰκόνα ποὺ μᾶς παρουσιάζει.

Π.

Γ. Δ. Σουμελίδου, καθηγητοῦ : «*Νεοελληνικῶν Λογοτεχνημάτων αἰσθητικὴ διδασκαλία*».

Εἶναι γνωστὸν ὅτι οἱ ἀπόφοιτοι τῶν ἑλληνικῶν γυμνασίων ἔχουν ἀτελέστατες ἂν ὄχι μηδαμνὲς γνώσεις περὶ νεοελληνικῆς λογοτεχνίας. Καὶ ὁμως «τὰ νεοελληνικά, λέγει ὁ κ. Σουμελίδης, σὲ μὴ προσφάτως ἐκδοθεῖσαν μελέτη του, διδάσκονται ὡς ἰδιαίτερον μάθημα εἰς τὰ σχολεῖα τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως ἀπὸ τὸ 1884» καὶ τώρα κοντὰ, τὸ 1923, ἐχαρκτηρίσθησαν, ὡς *χωριστὸν μάθημα, ἰδιαίτερος βαθμολογούμενον* καὶ ἰσότιμον μὲ τὰ ἀρχαῖα Ἑλληνικά καὶ τὰ Μαθηματικά».

Σὲ τί λοιπὸν ὀφείλεται ἡ τόσον ἀτελής καὶ ἀκαρπὴ διδασκαλία τοῦ σπουδαιοτάτου αὐτοῦ μαθήματος, στὰ ἑλληνικά γυμνάσια; Στὸ ὅτι τὰ λογοτεχνικά ἔργα ποὺ διδάσκονται ὑποβιβάζονται—ἔτσι τὸ θέλει τὸ πρόγραμμα,—σὲ ἄπλεις γραμματικὲς ἀσκήσεις καὶ ἔτσι χάνουν κάθε μορφωτικὴν ἐστὶ πνεύματα τῶν μαθητῶν ἐπίδραση.

Στὸ ὅτι, κατόπιν, ἡ νεώτερη ἑλληνικὴ λογοτεχνία ἀγνοεῖται, κατὰ μέγα μέρος, ἀπ' τοὺς δασκάλους. «Περὶφρονηθεῖσα καὶ συκοφαντηθεῖσα, λέγει ὁ κ. Σουμελίδης, ἀπὸ καθηγητὰς καὶ λογίους τῆς παρελθούσης γενεᾶς, θαυμαστάς τῆς κλασσικῆς ἀρχαιότητος, ἀπὸ ἀρχαιοπλήκτους ἰατροὺς καὶ δικηγόρους, εἶναι ἀκόμη θῦμα προκαταλήψεως, δὲν μελετᾶται, δὲν κρίνεται ἀμερολήπτως». Στὸ ὅτι, τέλος, οἱ συλλογές τῶν νεοελληνικῶν ἀναγνωσμάτων γίνονται

χωρίς μέθοδο και έγκρίνονται με άσυγχώρητη κάποτε άμέλεια από τὸ ύπουργείο.

Γιά ὅλους αὐτοὺς τοὺς λόγους ἡ διδασκαλία τῶν νεοελληνικῶν παρουσιάζει σήμερα στὰ σχολεῖα μας ἐλλεινὴν εἰκόνα. Ἄλλοι μὲν ἀπ' τοὺς καθηγητὰς—καὶ δὲν εἶναι οἱ λιγώτεροι—θαυμασταὶ τῆς κλασσικῆς φιλολογίας γεράτοι ὁμως προκατάληψη καὶ περιφρόνηση γιὰ τὴν νεοελληνική, κατορθώνουν ἢ νὰ μὴ διδάξουν καθόλου νεοελληνικά ἢ περιορίζουν τὴν διδασκαλία τους σὲ ὀρθογραφικὰ γυμνάσματα καὶ γραμματικὲς ἀσκήσεις.

Ἄλλοι, ἂν καὶ ἐνδιαφέρονται γιὰ τὴν νεοελληνική λογοτεχνία, δὲν κατορθώνουν ὡς τόσο νὰ κάμουν τίποτε οὐσιαστικὸ καὶ σπουδαῖο, γιατί τοὺς λείπει ἡ εἰδικὴ προπαρασκευή καὶ δὲν ἔχουν τ' ἀπαραίτητα βοηθήματα. Καὶ ἄλλοι τέλος—οἱ λιγώτεροι—τὰ ἀναγνώσματα ποὺ διδάσκουν τὰ κρίνουν «ἀπὸ ἀπόψεως γλωσσικῆς, αἰσθητικῆς, λαογραφικῆς, ἐξάγουν ἠθικὰ συμπεράσματα, προκαλοῦν τοὺς μαθητὰς νὰ ἐμπνευσθοῦν ἐξ αὐτῶν θέματα ἀσκήσεων.» Κἀποτε ὁμως καὶ αὐτοὶ βγαίνουν ἀπ' τὸν κύριο σκοπὸ τους καὶ ἡ διδασκαλία τους τότε «μεταβάλλεται εἰς ἠθικολογίαν ἀπέραντον ἢ εἰς ἄτακτον ὀρμαθὸν λαογραφικῶν ἢ κοινωνιολογικῶν συζητήσεων».

Ὁ κ. Σουμελίδης, στὸ δεύτερο μέρος τῆς μελέτης του, ἀναπτύσσει τὸν σκοπὸ τῆς διδασκαλίας τῆς λογοτεχνίας, τὴν φύση καὶ τοὺς χαρακτήρες τοῦ ὡραίου, τίς σχέσεις του μετὰ τὸ καλόν, τὸ ἠθικῶς ὡραῖον καὶ τὸ ἀγαθόν, ὑποδεικνύει κατόπιν τὴν ὕλη ποὺ πρέπει, κατὰ τὴν γνώμη του, νὰ διδάσκεται, μιλεῖ γιὰ τὰ ἐν χρήσει συστήματα, καὶ διάφορα ἄλλα ζητήματα σχετικὰ, καὶ τέλος παραθέτει, ὑπὸ τύπον ὑποδειγματικῶν μαθημάτων, ἐκλεκτὰ νεοελληνικά λογοτεχνήματα μετὰ λεπτομερῆ, γιὰ μαθητὰς τῆς α' καὶ τῆς β' τάξεως τοῦ γυμνασίου, ἀνάλυση κριτική.

Ποιήματα ὑποδεικνύει μερικὰ δημοτικὰ καὶ ἀπὸ τ' ἄλλα, τοῦ Βαλαωρίτη, τοῦ Προβελεγγίου, τοῦ Παλαμά, τοῦ Δροσίνη, καὶ πεζά, διάφορα κομμάτια τοῦ Παπαδιαμάντη, τοῦ Ξενοπούλου, τοῦ Καρκαβίτσα καὶ δυὸ τριῶν ἄλλων.

Ἡ ὅλη μελέτη τοῦ κ. Σουμελίδη φανερῶνει καθηγητὴ ποὺ ἐνδιαφέρεται ἀληθινὰ γιὰ τὴν μόρφωση τῶν ἐλληνοπόουλων, καὶ ἀξίζει νὰ διαβαστεῖ ὄχι μόνον ἀπ' ὅλους τοὺς συναδέλφους του ἀλλὰ καὶ ἀπ' ὅσους ἄλλους ἀπασχολεῖ τὸ ζήτημα τῆς διδασκαλίας τῆς νεοελληνικῆς λογοτεχνίας στὰ σχολεῖα μας. Π.

Joseph Boyer: «Ἀστική καὶ Προλεταριακὴ ἠθική». Μετάφραση ἀπὸ τὸ Γαλλικὸ Δώρον Γιῶτη (Δασκάλου). Ἀθήνα 1927.

Ἡ μεταφρασμένη ἀπὸ τὸν κ. Γιῶτη φυλλάδα εἶναι μιὰ ἀπὸ τίς πολλὲς προπαγανδτικὲς ποὺ ἀπὸ καιρὸ πλημμύρισαν τὴν Εὐρώπη καὶ τώρα τελευταία δηλητηριάζουν τὴν ἀνέτοιμη ν' ἀντιδράσει ἐλληνικὴ κοινωνία. Εἶναι γραμμένη κι' αὐτή, ὅπως ὅλες τοῦ εἴδους τῆς, με

τὴν τυφλὴ πίστη καὶ μετὰ τὰ σοβαροφανῆ ἐπιχειρήματα, ποὺ μονότονα χαρακτηρίζουν τὸ κάθε προπαγανδιστικὸ βιβλίον, τὸ ἀπευθυνόμενον στὸν ὄχλο τῶν ἀγράμματων καὶ τῶν δῆθεν ἀδικοφύμενων πνευματικῶν ἐργατῶν, εἴτε τὸ συνέταξαν φανατισμένα καὶ περιορισμένα μυαλὰ ἀμόρφωτων χιλιαστῶν, εἴτε βουρλισμένα καὶ δυσαρεστημένα μισομορφωμένων κομμουνιστῶν. Γιατί καὶ οἱ δυὸ τὰ ἴδια λένε καὶ μετὰ τὸν ἴδιο τρόπο τὰ λένε.

Οἱ πρῶτοι δῆθεν ἐρμηνεύουν τίς Γραφεὲς κι ἐπικαλοῦνται χωρὶα τῶν προφητῶν, τοῦ Ἰεζεκιήλ, τοῦ Ζαχαρία κτλ. γιὰ νὰ δείξουν, πὼς ἡ καταστροφή τοῦ κόσμου εἶναι βέβαια κι ἀναγκαῖα. Οἱ δεύτεροι δογματίζουν τὰ ἴδια παρερμηνεύοντας ἐπιστημονικὲς θεωρίες κι ἐπικαλούμενοι τὴν αὐθεντία τῶν γνωμῶν τοῦ Κάρλ Μάρξ, τοῦ Λενίν, ἢ τοῦ ὁποιοῦδήποτε ραβίνου τοῦ κομμουνισμοῦ.

Ἐπειδὴ ἔχω τὴν πεποίθηση ὅτι μιὰ τέτοιου εἴδους φυλλάδα δὲν τὸ ἐνδιαφέρει διόλου τὸ ἀναγνωστικὸ κοινὸ τῆς «Ν. Ἑστίας», θ' ἀποφύγω νὰ μιλήσω γιὰ τὰ μαλλιοτραβηγμένα ἠθικὰ δόγματα ποὺ σχεδίασε τὸ χαλασμένο μυαλὸ τοῦ ἀγνωστοῦ, σὲ μένα τουλάχιστο, παιδαγωγοῦ Ἰωσήφ Boyer, καὶ ποὺ μετάφρασε εἰς τὴν γλῶσσα μας ὁ Ἕλληνας δάσκαλος κ. Δῶρος Γιῶτης.

Μόνον ἀπὸ τὸν πρόλογο τοῦ εἰλικρινέστατου κομμουνιστῆ δασκάλου σκόπιμο νομίζω νὰ παραθέσω, χωρὶς κανένα σχόλιο, δυὸ τρεῖς περικοπὲς πολὺ διδαχτικὲς γιὰ τὸ καλοκάγαθο κράτος καὶ τὴ μακάρια ἀστικὴ μας τάξη.

«Εἰσαγωγή σελ. 12—Τὰ ἐσωσχολικὰ παιδαγωγικὰ καθήκοντα ποὺ ἐπιβάλλονται σήμερον στὸ σοσιαλιστὴ παιδαγωγὸ μποροῦν νὰ συνοψιστοῦν στὸ σύνθημα: *Ταξικὴ ἀγωγή.* Ταξικὴ ἀγωγή εἶναι μετὰ δυὸ λόγια ἡ ταξικὴ συνειδητοποίηση καὶ ἡ μεθοδικὴ ἐπαναστατοποίηση τῶν παιδιῶν καὶ τῶν νέων. . . (κι ἄς φωνάζουν οἱ ἀντιδραστικοί, οἱ στενόμυαλοι, οἱ τυφλοὶ, οἱ πλανεμένοι.)»

Καὶ παρακάτω, σελ. 12 καὶ 13. «Συστηματικὴ, ἐπίμονη καὶ θετικὴ δράση μέσα στὸ σχολεῖο, μετὰ τὴν ἀνοιχτὴ διδασκαλία ὅλων τῶν κοινωνικῶν γεγονότων ἀκριβῶς ὅπως φανερώνονται καὶ χωρὶς νὰ κρύβεται τίποτα ἀπὸ ἐκεῖνα ποὺ ἡ ἀστικὴ τάξη προσπαθεῖ νὰ κρύψει.»

«Εἶναι αὐτονόητο πὼς ὅσο *νωρίτερα* (ἀπὸ τὸ *νηπιαγωγεῖο* ἀκόμα) ἀρχίσουμε τὴν ἐπίδρασή μας πάνω στὸ παιδί, τόσο γρηγορώτερα καὶ τόσο ἀποτελεσματικώτερα θὰ προλάβουμε κάθε κίνδυνον ἀστικῆς ἐπίδρασης. . .»

«Τὸ ἐσωσχολικὸ καθήκον τῶν συνειδητῶν ἐργατῶν τῆς παιδείας εἶναι εἶναι σήμερον: *Νὰ κάμουμε τὸ σχολεῖο ὄργανον τοῦ λαϊκοῦ λυτρωμοῦ, ἐν' ἀπὸ τὰ ὄργανα.*»

Καὶ βεβαιώνει ἀμέσως παρακάτω ὁ καλὸς ἐπαναστάτης δάσκαλος, ὅτι οἱ συνειδητοὶ ἐργάτες τῆς παιδείας δὲν εἶναι λίγοι εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ «τὸ ξέρουν καὶ τὸ ἐχτελοῦν τὸ ἐσωσχολικὸ καθήκον τους».

Μπορεῖ ὕστερ' ἀπ' αὐτὰ νὰ ἰσχυρισθεῖ ταχα